

Normy dotyczące ochrony dzieci i młodzieży.

Kodeks właściwego postępowania w diecezji wrocławskiej

Wstęp

Celem prezentowanych norm jest pomoc duchownym i wiernym świeckim, zaangażowanym w pracę wychowawczą z dziećmi i młodzieżą. Mają one na uwadze następujące dokumenty wydane przez Stolicę Apostolską i Konferencję Episkopatu Polski:

- *Kongregacja Nauki Wiary - Okólnik do Konferencji Episkopatów w sprawie opracowania „wytycznych” dotyczących sposobów postępowania w przypadku nadużyć seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób niepełnoletnich z 16.05.2011 r.*
- *Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia, tekst przyjęty 8.10.2014 r., znowelizowany 6.06.2017 r.*
- *Prewencja nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce, tekst przyjęty 10-11.06.2014 r.*
- *Dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim z 13.03.2018 r.*

Niniejsze normy powinny być stosowane z uwzględnieniem wyżej wymienionych wytycznych w odniesieniu do norm prawa państwowego (*Kodeks karny, tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1137; Kodeks postępowania karnego, tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1749*).

Obowiązującą zasadą doboru osób, które w dziełach parafialnych i diecezjalnych sprawują pieczę nad dziećmi i młodzieżą, jest ich weryfikacja w rejestrze prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości na podstawie ustawy z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (*Dz.U. z 2016 r., poz. 862*); zaleca się także wymaganie przedłożenia przez te osoby aktualnego wypisu z Krajowego Rejestru Karnego.

Do stosowania norm zobowiązani są wszyscy, zarówno duchowni, jak i świeccy podejmujący jakąkolwiek pracę z dziećmi i młodzieżą, zarówno w przeznaczonych do tego placówkach, jak i w duszpasterstwie parafialnym, szkolnym oraz podczas wszystkich form spędzania czasu z dziećmi i młodzieżą. W przypadku organizowania wyjazdów z udziałem dzieci i młodzieży, obowiązują zasady uregulowane w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 roku (Dz.U. z dnia 5 kwietnia 2016 roku, poz. 452).

Część I – Normy ogólne

1. Dobro fizyczne, psychiczne i duchowe dzieci oraz młodzieży stanowi cel podejmowania wszelkiej praktyki wychowawczej.
2. Małoletni ma prawo do uznania i szacunku ze strony wychowawców i opiekunów.
3. Wychowawcy są odpowiedzialni za bezpieczeństwo powierzonych im osób małoletnich.
4. Wychowanie dzieci i młodzieży zawsze musi dokonywać się z poszanowaniem woli rodziców, bądź prawnych opiekunów.
5. Z małoletnimi w niżej przytoczonych normach zrównane są osoby habitualnie niezdolne do posługiwania się rozumem.

Część II – Szczegółowe zasady postępowania w pracy z małoletnimi

6. Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci i młodzieży jest niedopuszczalne. Stosowania tego typu kar nie mogą usprawiedliwiać nawet nadzwyczajne okoliczności.
7. Wszyscy wychowankowie mają prawo do równego traktowania. Nie wolno nikogo faworyzować tak słowem, jak i gestami, prezentami.
8. W pracy z dziećmi i młodzieżą należy używać środków, metod i języka adekwatnego do ich wieku i rozwoju, unikając wulgaryzmów i erotyzacji.
9. Zabrania się częstowania małoletnich tytoniem, alkoholem i innymi środkami psychoaktywnymi. Nie wolno również tolerować ich zażywania przez osoby małoletnie.

10. Podczas pełnienia funkcji wychowawczych duchowni i inni opiekunowie nie mogą pozostawać pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych.
11. Nie można przebywać z małoletnim sam na sam w swoim prywatnym mieszkaniu. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania z wychowawcą, spotkanie to nie może odbywać się w warunkach odizolowanych. Informacja o czasie i miejscu spotkania należy przekazać innym osobom odpowiedzialnym za wychowanie.
12. Pod żadnym pozorem nie wolno przyjmować i gościć osób małoletnich po godzinie 22.00 w budynkach parafialnych (na plebanii i w mieszkaniu duchownych).
13. Nietykalność cielesna dziecka musi być szanowana. Niedozwolone są: dotykanie okolic intymnych, pocałunki, pieszczoty oraz wszelkie inne zachowania – nawet w formie zabawy, które w naszej kulturze stanowią przekraczanie granic intymności.
14. Zabronione jest prezentowanie małoletnim jakichkolwiek treści erotycznych, pornograficznych oraz zawierających sceny przemocy, w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.
15. W obecności małoletnich nie wolno wypowiadać żartów o podtekście seksualnym. W przypadku konieczności podjęcia rozmów na temat płciowości należy wykazać się delikatnością i roztropnością, przy czym należy roztropnie rozemnić, czy takiej rozmowy nie powinien przeprowadzić świecki specjalista.
16. Zabronione jest przesyłanie małoletniemu za pomocą jakiegokolwiek urządzenia jakichkolwiek treści mających podtekst seksualny, naruszających jego intymność lub pozwalających przypuszczać, że autor tych treści ma na celu rozbudzenie emocjonalne małoletniego, bądź doprowadzenie go do jakichkolwiek czynności seksualnych. Nie wolno także angażować się w sposób zaborczy w prywatne życie małoletniego.
17. Dzieci i młodzież mają prawo do prywatności. Z tej racji nie wolno naruszać tajemnicy korespondencji małoletnich, ani robić im zdjęć lub filmować bez zgody ich rodziców lub prawnych opiekunów, a tym bardziej zamieszczać ich w mediach społecznościowych.
18. Nie wolno wyręczać dzieci i młodzieży w czynnościach natury osobistej. Jeżeli wychowankowie, z racji wieku, bądź fizycznych ograniczeń, nie są w stanie wykonać takich czynności, pomocy powinni udzielać świeccy wychowawcy, najlepiej tej samej płci i poinformowaniu o takiej konieczności ich opiekuna.

19. Nie wolno bagatelizować agresji fizycznej oraz przemocy psychicznej (emocjonalnej) pomiędzy małoletnimi. Każdy taki przypadek wymaga natychmiastowej reakcji ze strony wychowawcy.
20. Nie wolno zabierać małoletnich na samodzielne wyjazdy bez zgody rodziców lub prawnych opiekunów. Na wyjazdy grupowe małoletnich należy uzyskać pisemną zgodę rodziców lub prawnych opiekunów. Podczas wyjazdu rodzice mają prawo do ciągłego kontaktu ze swoim dzieckiem oraz ich opiekunem. Należy zadbać o odpowiednią ilość wychowawców, proporcjonalną do liczby uczestników (jeden opiekun na dziesięcioro uczestników) i z uwzględnieniem ich płci.
21. Organizator jakichkolwiek zajęć wychowawczych z dziećmi i młodzieżą jest odpowiedzialny za ochronę ich danych osobowych.
22. Parafie i organizacje kościelne, które zapewniają małoletnim dostęp do Internetu, powinny wdrożyć środki bezpieczeństwa (w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające) uniemożliwiające dostęp do treści stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju (w tym treści erotycznych, przemocy pod różnymi postaciami).

Część III – Normy proceduralne

23. Wychowawcy dzieci i młodzieży powinni umieć rozpoznawać zachowania małoletniego mogące wskazywać, że został on wykorzystany seksualnie albo doznał przemocy fizycznej lub psychicznej (należą do nich między innymi: erotyzacja nieproporcjonalna do wieku, prowokacyjne zachowania małoletniego, zachowania autodestrukcyjne, dolegliwości psychosomatyczne i nerwicowe, problemy szkolne). Każda osoba pracująca z dziećmi i młodzieżą ma obowiązek zdobywania wiedzy dotyczącej umiejętności rozpoznawania symptomów mogących wskazywać, że osoba małoletnia doznaje krzywdy.
24. Nie wolno lekceważyć ani banalizować informacji o krzywdzie fizycznej lub psychicznej wyrządzonej małoletniemu. Małoletniego należy życzliwie wysłuchać, nawet jeżeli jego relacja wydaje się mało prawdopodobna. Wychowawca odbierający informację o krzywdzie nie jest uprawniony do wydawania sądów o prawdopodobieństwie zaistniałej sytuacji. Nie wolno mu też komentować sprawy wobec małoletniego.

25. Na równi z faktycznym wykorzystaniem seksualnym małoletniego lub zastosowaniem wobec niego przemocy fizycznej należy traktować próbę uczynienia mu takiej krzywdy.
26. Wychowawca powinien poinformować małoletniego, że otrzymanymi informacjami będzie musiał podzielić się z kompetentnymi osobami. Z przeprowadzonej rozmowy powinien sporządzić podpisaną notatkę.
27. Osobie małoletniej należy zapewnić bezpieczeństwo, oddzielając ją od domniemanego sprawcy.
28. Pod żadnym pozorem, osobie odbierającej relację o możliwym wykorzystaniu, nie wolno na ten temat rozmawiać z domniemanym sprawcą.
29. Na temat otrzymanych od małoletniego informacji nie wolno rozmawiać z osobami postronnymi.
30. O krzywdzie wyrządzonej małoletniemu należy niezwłocznie poinformować jego rodziców lub prawnych opiekunów i zastosować się do ich woli odnośnie do małoletniego.
31. Fakt wykorzystania seksualnego małoletniego, próbę wykonania takiej czynności lub uczynioną mu krzywdę fizyczną lub emocjonalną należy bezzwłocznie zgłosić do biskupa diecezjalnego lub delegata biskupa diecezjalnego ds. ochrony małoletnich. Norma ta dotyczy wszystkich sytuacji, w których osobą oskarżoną był duchowny, alumn lub inna osoba sprawująca opiekę z ramienia instytucji Kościoła. Zgłoszenia ww. osobom należy dokonać także wbrew woli czy to małoletniego, czy też jego rodziców.
32. Osoba, która ma wiedzę na temat wykorzystania seksualnego osoby małoletniej, bądź innej krzywdy fizycznej lub psychicznej, ma obowiązek współpracowania z odpowiednimi władzami kościelnymi i państwowymi, w celu wyjaśnienia sprawy i zapewnienia bezpieczeństwa małoletniemu. Należy przy tym pamiętać o nienaruszalności tajemnicy spowiedzi.

Zakończenie

33. Sytuacje wątpliwe należy rozstrzygać na rzecz dobra osoby małoletniej.
34. Nieprzestrzeganie powyższych norm będzie wiązało się z odpowiedzialnością wobec biskupa diecezjalnego i polskiego wymiaru sprawiedliwości.

35. Interpretacja powyższych norm należy do biskupa diecezjalnego, który będzie kierował się przede wszystkim dobrem osoby małoletniej.
36. Wszyscy duchowni Diecezji Włocławskiej, a zwłaszcza ci, którym powierzono różne sektory duszpasterstwa w porozumieniu z Księżmi Dziekanami, Proboszczami i innymi przełożonymi są odpowiedzialni za wdrożenie zapisów Norm w Diecezji.
37. Każdy duchowny Diecezji Włocławskiej zobowiązany jest do zapoznania się z powyższym dokumentem, po jego opublikowaniu w „Miesięczniku Diecezji Włocławskiej – Kronice”.
38. Rektor Seminarium Diecezji Włocławskiej wraz ze swoimi współpracownikami jest odpowiedzialny za zapoznanie alumnów WSD z przedmiotowym dokumentem i odebranie od nich oświadczenia o zapoznaniu się z jego treścią i stosowaniu go w posłudze duszpasterskiej i życiu osobistym. Dokument taki zostanie złożony w aktach osobowych każdego alumna.
39. Normy będą podlegały okresowej aktualizacji.
40. Dokument wchodzi w życie z dniem podpisania przez Biskupa Diecezji.

Włocławek, dnia 21 listopada 2018 r. (L.dz. 1616/2018)

Ks. Artur Niemira
KANCLERZ KURII

+ *Wiesław Mering*
BISKUP WŁOCŁAWSKI